

PŘES ŠVÉDSKÉ BAŽINY S BATO LÁTKEM

2021

Putování po švédské dálkové turistické trase Jižní Kungsleden: planina Sälenfjällen, národní park Fulufjället, masivek Drevfjället a rezervace a pohoří Långfjället. S poněkud větší zátěží na zádech, s deštěm a mrazem, od 23. července do 8. srpna 2021; Janča, Bára a Pavouk

Foto na první straně obálky: na planině Sälenfjällen; na předposlední straně obálky: u návštěvnického centra v národním parku Fulufjället; na poslední straně obálky: v národním parku Fulufjället

Nafotili a vytvořili Janča a Pavouk Ledvinovi
www.ledvinovi.cz

V první bažince opatrně našlapuješ, vzorně obcházíš každé mokré místočko, v druhé bažině také: složitě přemýšlíš, jak se vůbec nenamočit, obcházíš obcházku, ale i obcházku obcházky, která se mezitím zaplavila vodou. Ač našlapuješ opatrně, voda ti stejně nateče do jedné boty a po chvílce i do druhé. Až je vody konečně někde po kotníky, není to prohra, ale vítězství: konečně přestaneš v hlavě „řešit“ vodu a můžeš začít chodit směle, a tedy i rychle, přímo prostředkem, přes močály. Další výhodou je, že můžeš sbírat i zaručeně nejzralejší morušky, které jsou právě přímo v močálu, kde mají pro růst a zrání nejvíce vody. Ty už máš zcela mokré boty, takže ti to nevadí a rád si pro ně zajdeš.

- „Jedeme za komájama!“, šťastná Bára těsně před odjezdem
- „Bajuška chce mojušku!“, Bára skoro pořád na horách

Rodopy, Alpy, Stará Planina, Apeniny, Karpaty... dlouze jsem na začátku léta přemýšlel, na kterých horách by se nám a hlavně Báře mohlo líbit. Nakonec vyhrály švédské hory, i když je to do nich nejdál. Když vybereme dobré místo, tak by se tam Báře občas mohlo dobře chodit. Je tam všude pitná voda – nemusí se nosit – a bude vody dost i pro Báru na hraní, neboť je to její oblíbená činnost. A měli se najít taková místa, kde bude dosti nouzových chatiček na přespání. Do Laponska, na úplný sever, jsme si netroufli (moc komárů, brodění řek, veslování přes jezera), zvolili jsme tedy střední Švédsko, nepříliš daleko od míst, kde jsme byli předloni.

Rostock

Mora, vystupovat

CESTA NA SEVER

Po dvou týdnech intenzivních příprav nastal den odjezdu. Většinu času u mě zabralo hledání a nakupování nejpohodlnějšího spojení do Švédska a zpět a přemítání, kudy půjdeme a kde a jak půjde dokoupit jídlo. Janča přemýšlela a chystala věci a jídlo pro dítě a pečlivě zvažovala, co všechno lze nechat doma, abychom batohy unesli.

Báru jsem nahodil do krosničky a dopředu si dal menší batůžek, Janča si vzala svůj přeplněný a těžký batoh a k tomu do ruky tašku a autosedačku (!) a vydali jsme se na cestu. Když vesmírní stopaři cestují s ručníkem, tak my s autosedačkou, ač jsme žádnou cestu autem rozhodně neplánovali. O půl čtvrté jsme sedli na vlak, jen místo na severozápad jsme jeli přesně opačným směrem, tedy na jihovýchod, do Vídně. Skoro prázdný spoj nás dovezl do rakouského hlavního města, kde jsme si zašli na blízké dětské hřiště v nové čtvrti u hlavního nádraží. Ač bylo vedro, ve stínu bylo příjemně. Byly tu pěkné „atrakce“ pro děti, které jsme ještě neznali: „boule“ na pobíhání na měkké podlážce třeba. Nové bytové domy vypadaly zvenku hezky, jen stály moc blízko u sebe.

V sedm večer nám jel přímý noční vlak na pobřeží Baltu, do Rostocku. Vlak jel oklikou mimo Českou republiku, přes Norimberk a Berlín, proto jsme jeli přes Vídeň. Byl patrový, celý asi jen na sezení, lůžka tu vůbec nebyla. Z prvního patra byly pěkné výhledy ven, sedění u stolečku na „čtyřsedačce“ s nízkým opěradlem bylo však dost nepohodlné. Kvůli koronáči byly rezervace jen na každé druhé sedadlo. Na Báru fungovalo kojení jako univerzální tišítka a spokojeně si spala na sedačce podložené batohy pro případ, že by z ní spadla. Já spal jen chvíli a špatně.

Pátek 23. 7. 2021 Brno–Vídeň–před Norimberkem /vlak/

Vlak se v Německu v noci postupně zaplnil, projeli jsme kolem nám známého jezera Müritz a o půl deváté dojeli do Rostocku. Měli jsme přes tři hodiny čas do odjezdu dalšího spoje. Provedli jsme pěší exkurzi do centra, ač bylo daleko, zavazadla těžká, autosedačka stále v ruce (!) a od rána bylo vedro. Na delší dobu jsme se „rozplácli“ na dětském hřišti po cestě a ve stínu a v klidu posnídali. Na hlavním náměstí byla Bára šťastná v malých fontánkách, ze kterých ji na nohy ze země stříkala voda. Nakoukli jsme do okolních uliček a zbytek času strávili ve stínu stromů u bytovek nedaleko autobusového nádraží.

SMS: „30 minut zpoždění“, psal nám náš autobus do Kodaně, náš jediný plánovaný nevlakový spoj z celé cesty na sever a zpět. Čekali jsme ve vedru přímo na zastávce, zpoždění rostlo až na devadesát minut. V autobuse jsme využili naši autosedačku, jelikož na mezinárodní spoje byla povinná a dle komunikace s dopravcem si jí musí zajistit cestující sám. Po chvíli očekávané jízdy jsme zpoždění ještě zvýšili, jelikož ve městě se najíždí na trajekt do Dánska a další tři čtvrtě hodiny jsme si počkali u moře, než jel další trajekt. Dvouhodinovou plavbu lodí jsme strávili vzadu na konci lodi na horní otevřené palubě, sice ve vedru, ale na příjemném větru a s krásnými výhledy.

– „Prší“, hlásila Bára, když na naši sedmou palubu občas dostříkla voda z vln, jelikož celkem fučelo.

Příjezd do Dánska začal přísnou kontrolou. Z autobusu jsme museli všichni vystoupit, postavit se do dlouhé řady a předložit doklady a covidový průkaz. Bus, co jsme v něm jeli, pokračoval až do švédského Malmö, ušetřili jsme si v Kodani jeden přestup na vlak. Öresundský most, kterým se překonává moře do Skandinávie a vjíždí se do Švédska, jsme letos projeli po silnici, místo tradiční jízdy

vlakem. Hned za mostem jsme opět museli všichni vystoupit a nastoupit do řady, ale Švédy zajímali jen doklady, nikoliv covid. Při výstupu jsme řidiči věnovali naší autosedačku, neboť už nám k ničemu nebyla a nějak jsme nevymysleli, kam si jí „schovat“ a vzít si ji zase zpátky po návratu z hor.

Těšili jsme se na podvečerní koupel v moři, ale kvůli zpoždění autobusu nám v Malmö zbylo jen málo času. Stihli jsme jen krátkou procházku k blízkému majáku, pozdní večeři a nákup prvních švédských sladkostí. O půl jedenácté jsme odjeli nočním vlakem do Stockholmu: vlak byl pohodlnější než ten z Vídně, měli jsme čtyř sedadlo a bylo zhasnuto po celou noc (v německém vlaku se muselo svítit celou noc).

So 24.7 Norimberk–Berlín–Rostock–Malmö /vlak/

V půl šesté ráno jsme dojeli do Stockholmu, slunce už vyšlo a hrálo. Prošli jsme se kus do nejbližšího parku na břehu jezera Mälaren, bylo zde malé dětské hřiště a hlavně travička pod stromy, kde jsme si dali ještě dvě hodinky ranního spánku. Trochu starší holčička Báře předváděla své šatečky: pro Báru to byl první kontakt se švédštinou. Dokoupili jsme chybějící jídlo: námi oblíbený bramborový salát, skořicové bulky a skvělé anýzovo-rozinkové housičky, což jsou běžné slané housky, jen s anýzem a rozinkami, a ne sladké „buchty“. Na podobné „divné“ chutě jsme už ze Švédska zvyklí. Oblíbené jsou třeba bonbóny se sodou s se solí. I v menší samošce měli velký výběr dětského jídla, včetně tzv. dětských kapsiček s ovocem či zeleninou, takže jsme mohli doplnit zásoby jídla pro Báru.

Ze Stockholmu jsme pokračovali místenkovým vlakem směr Falun, vystoupili těsně před konečnou a hned nám navazoval spoj do Mory. Mora je známá tím, že se zde běhá Vasův běh, nejslavnější dálkový lyžařský závod. Trať vedla pěknou krajinou podél velkého jezera Siljan, pláže, spousta lidí, úplná letní pohoda. Z Mory nám po chvíli jel autobus – náš poslední spoj do hor. Jeli jsme lesnatou krajinou, hlavně borovice, občas břízy. Projeli jsme turistické letovisko Sälen, bylo vidět, jak se ve vedru lidé koupou v řece. Chvíli jsme stoupali do kopce kolem sice největšího, ale nepříliš hezkého lyžařského střediska ve Švédsku a přesně po dvou dnech cestování vystoupili v nadmořské výšce 750 metrů v sedle Sälen Högfjällshotellet, u velikého zimního střediska, s obrovským parkovištěm, hotely. Byla tu sice otevřená samoška, jinak ale proti zimě liduprázdno.

PO SLUNEČNÝCH KOPEČČÍCH

Pro letošní putování jsme si vybrali pás nejjižnějších švédských hor, na norské hranici, severozápadně od Stockholmu. Chtěli jsme co nejvíce chodit nad hranicí lesa, která je zde ve výšce kolem 800 metrů. Začali jsme na úplném jižním začátku dálkové turistické trasy Södra Kungsleden (česky Jižní Kungsleden, doslova Jižní královská stezka) a naším plánem bylo jít po této trase co možná nej dál k severu, podél norské hranice. Předloni jsme šli naopak od severního začátku této trasy k jihu.

Mnohem známější je Kungsleden, aneb Královská cesta bez přívlastků, které vede 440 km Laponskem a začíná na severu země v národním parku Abisko a po které jsme také před lety šli. Ta je ovšem jiná liga: veslování za deště přes jezera nebo brodění řek by s Bárou nebylo moc dobré. Ani by se jí nelíbily časté nálety mračen komárů.

Les kolem nás byl velmi řídký, byli jsme skoro na jeho horní hranici; jen občas rostla bříza nebo malý smrk. Celý kraj je zaslíben běžkařům: značením, rozcestníky, přístřešky a nouzovými chatami, to vše je hlavně pro ně. První kilometr a půl cesty byl dokonce vyasfaltován, aby se i vozíčkáři mohli

Odpoledne u Östfjällsstugan

podívat do hor. Na slunci dozrávaly borůvky. Bára šla chvíli sama, než jsme ji nasadil do krosničky na záda. Muselo se do ní vejít další vybavení na hory, na hrudníku jsem měl další batoh s věcmi, které se už na záda nevešly. Jídla jsme měli asi na prvních šest dní, více bychom už nepobrali.

Jak skončil asfalt, pokračovalo se už nad hranicí lesa po široké vychozené (i koly vyježděné) cestě. Na západ od nás byly vidět různá norská pohoří. Po čtyřech kilácích jsme mírně sestoupili a došli k chatce Östfjällsstugan na břehu pěkného jezera. Slunce pražilo, hned jsme se šli na naháče vykoupat, bylo super se po cestování vlaky umyt! Bára si ve vodě hrála se svou oblíbenou konvičkou. Vodu na pití jsme brali ze stejného jezera, jen o pár desítek metrů dále. Borůvky poblíž skoro nerostly, ale byly tu oranžové a tedy již zralé morušky (ostružiník moruška), které jsme hned poznali z minulých návštěv Skandinávie. Morušky rostou jen na vlhkých místech, nejčastěji v bažinách, v mokřadech.

Tábořila tu dvojice Dánů, šlapali z nejjižnějšího bodu Švédska na jeho nejsevernější bod. Byli na cestě již skoro padesát dní. Navíc tu šli již po několikáté! Bára se maximálně vyřádila, kromě koupání se procházela po vřesu, sbírala borůvky, trhala morušky, zaběhala si po povalových chodnících. Kolem rostl nízký les: malé břízy a smrčky. Výhledy do dálky byly jen k východu, do nižší švédské krajiny, západ byl zakryt malým hřebínkem.

Kolem jezera projelo navečer pár cyklistů a prošlo několik pěšáků, ale celkově jsme předpokládali větší „davy“, větší zájem o hory. Ve čtvrt na deset se slunce schovalo za kopec, oficiální západ slunce byl kolem desáté večer. Ty čtyři hodiny do večera, kdy jsme dnes „nicnedělali“, byly super. Dnes jsme se pohybovali jen mezi nadmořskými výškami 750 a 870 metry, tedy skoro po rovině.

Ne 25. 7. (Malmö) –Stockholm–Mora /vlak/ – Sälen Högfjällshotellet /bus/ – Östfjällsstugan /4 km pěšky/

Když jsme ráno vstali, bylo vedro. Při naší snídani se Bára akorát vzbudila, dobře naladěna, dostala kaši s hruškou. První kilometr jsme šli po pohodlném dřevěném povalovém chodníku (kilometr chodníku v kuse!), Bára šla první půlku sama. Na rozcestí jsem se stočil k severu, začal kamenitý terén, který byl s přestávkami až do večera. Vyšli jsme nad hranici lesa (cca 900 m n. m.), kolem rostly první zralé morušky. Mírnoučce jsme sestoupili do lesa, Janča došla a já jsem se „doklopýtal“ k chatce Källfjällsstugan. Hned jsem šel hledat vodu, kterou jsem našel asi 200 metrů mírně dolů přes letní soukromý statek, ve studánce (!). Byla to asi první studánka, kterou jsme kdy na švédských horách potkali. Čekalo nás asi pět kiláků lesem, bažinky – ač skoro suché. Morušky, most, voda. Pár denních turistů z nedalekého letoviska a parkoviště. Došli jsme k přístřešku, ale jelikož Bára spala, tak jsme se dohodli, že půjdeme na oběd ještě dále. Výstup, překročili jsem několik potoků v údolíčkách, kde jsme si chtěli dobrat vodu, ale byly zcela vyschlé. Tak jsme obědvali bez vody na plochem hřebeni, ve stínu zakrslého smrčku (větší stín nikde nebyl), s výhledy do dále.

Po obědě Bára řapala po kamenité cestě, velmi brečela, když jsme ji chtěli po chvíli zase naložit do krosničky, velmi toužila ještě pokračovat „po svých“. Sešli jsme do lesa a údolíčka. Po delší době byla voda: napili jsme se z říčky tekoucí přes bažiny a jezera, voda byla skvělá. Komáři, bažiny, kamenná moře a výstup zpět na náhorní planinu, k chatě Närfjällsstugan /16.30/. Závěr výstupu byl mírný, celé boční údolí bylo opět suché, stejně jako i okolí chaty. Kdyby tu byla voda, tak bychom na tomto pěkném místě zůstali. Dva turisté, kteří šli v protisměru nám řekli, kde naším směrem je nebo není u chaty voda. Věnovali nám trochu svého jídla, neboť jejich putování pomalu končilo.

Pokračovali jsme po pláni, křížili značené zimní trasy pro běžkaře. Na severu byla vidět náhorní

planina a stejnojmenný národní park Fulufjället, v dálce v Norsku nějaké vysoké hory. Sestupovali jsme mírně řidším lesem, kde rostla spousta morušek – nasbírali jsme si plnou misku do snídaně. Hustším lesem jsme došli k menší mýtině s chatou Granfjälssäteren, kde jsme se utábořili /17–18.40/. Už tu stanovala dvojice Dánů, kteří s námi tábořili minulou noc, jinak jsme tu byli sami. Na malinké mýtině před chatou bylo další místo na pár stanů, výhled byl jen do lesa. Potok tekł opodál, hodil se, jelikož Janča potřebovala umýt kompletně po... Barušku. Všude kolem rostly borůvky.

– „Táta sbírá vše do konvičky, Bára vše do pusy.“

Bára je večer radostně sbírala: ač hlavně pro sebe, jen trochu do snídaně. Dnes jsme ušli 25 km (!) Celý den bylo slunečno, navečer zataženo. Za celý den jsme potkali jen pár turistů „natěžko“.

26. 7. Östfjällsstugan–Granfjälssäteren /25 km, moruškový den/

Vzbudili jsme se do krásně teplého rána, ač bylo zataženo. Moc jsme si pošmákli na vločkové kaši s náloží moruší a borůvek a v deset opustili chatičku. Značka a zimní tyčové značení nás vedly stále lesem, přes kameny a menší bažinky v nerovném terénu, mírně jsme sestupovali do údolí. Přešli jsme po mostku přes řeku Görälven, který byl tak široký, aby po něm mohly jezdit sněžné skútry. Na břehu řeky, na krásném místě hned vedle něj, jsme si po hodině a půl chůze udělali přestávku, Bára si mohla pohrát v písečku na břehu a v mělké vodě. Opodál byli rybáři, proplulo tu několik lodí s vodáky. Byla by tu pěkná místa na táboření.

Následoval kilometr po prašné cestě k silnici, kterou jsme překřížili, a pokračovali jsme dále asi dva kilometry po makadamové cestě k osadě Skarsåsen. Za mrhlení jsme si dali oběd na zápraží jednoho domku a dobrali si vodu v potoce, co protékal mezi domy. Mělo jít o poslední vodu před přechodem dalšího hřebenu, dále mělo být sucho, a to i tam, kam jsme chtěli dnes dojít: pořádně jsme se proto napili a naplnili si všechny nádoby: poprvé jsme si na horách nesli nějaké její zásoby.

Pohodlně, i když s těžšími batohy plnými vody, jsme mírně stoupali průsekem v borovém lese, stále po zimních tyčích. Kolem nás byla velká mraveniště, Bára se je rychle naučila na dálku rozpoznat. Cesta byla poněkud horší a i více do kopce. Údolíčkem z obou stran lemovaným spoustou kamenů jako někde v kamenolomu jsme vystoupali těsně nad hranici lesa na další malou náhorní planinku.

Dostali jsme se k chatce Lilldalsstugan (760 m), našemu cíli. Místo působilo fantasticky, jako dokonalá idylka. Byl odtud parádní výhled na velkou náhorní planinu Fulufjället. Na chvíli dokonce vyšlo slunce. Od chatky to bylo jen asi kilometr do Norska, bohužel mimo cesty. S Bárou jsme kolem chatky sbírali borůvky. V blízkých bažinách, dokonce i pod chatkou, rostly morušky, pár jich bylo zralých. Bářinu konvičku jsme opět využili na sběr borůvek, když v ostatních nádobách byla pitná voda.

– „Není Bára nějaká hnědá? Nemá hnědé kalhoty?“

– „No jo, celá zesr..., oblečení i nohy“.

Neměla tu být žádná voda, ale nedaleko cesty, po které jsme přišli, na nás „vykouklo“ malé jezírko. Bylo ale uprostřed bažin, museli jsme proto uplatnit originální způsob, jak jít prát pleny a oblečení: Naboso přebrodit velmi podmáčenou a bořivou bažinu a tak se dostat na břeh, ten se při stání na okraji celkem bořil a trochu jsem se bál, abych se do bažiny a do vody nepropadl úplně. Navečer mrholilo a večer přišel pořádný slejvák a pršelo i v noci. Za celý den jsme nepotkali ani jednoho turistu s velkým batohem a potkali jen jedinou dvojici výletníků se psem. Kus od chaty tábořil ve stanu cyklista, kolo měl zastrčené pod chatkou.

27. 7. Granfjälssäteren – údolí Görälven–Lilldalsstugan /13 km/

Koupání u chaty Lilldalsstugan

Ranní mrhnutí u chaty Tangåstugan

ZAMRAČENÁ KRÁSA NÁRODNÍHO PARKU

Ráno bylo zataženo, chladno a mrholilo a včerejší výhledy byly ty tam. Pokud by nám snad počasí pokazilo náladu, tak kaše s moruškami a borůvkami by ji rychle spravila. Věci jsme se snažili co nejlépe a nejpečlivěji zabalit, čekali jsme déšť. I Bára dostala oblečení do deště. Za mrholení jsme vyrazili, brzy jsme po kamenité cestě sestoupili do lesa, všechno kolem bylo mokré, boty se hned promáčely. Všechny povrchy byly kluzké. Několikrát se již skoro rozpršelo, ale opravdový déšť nepřišel. V protisměru jsme potkali dvojici turistů s velkými batohy. Stále nikde nebyla žádná voda vhodná na pití, krajina byla tedy v podstatě suchá. Kde bylo relativně suchý terén rostly všude borovice, kde bylo vlhko, byly smrky.

Došli jsme na širokou sjízdnou, makadamovou cestu a po chvíli k ceduli, oznamující začátek národního parku Fulufjället. Byla tu závora proti vjezdu vozidel s vtipnou cedulí „Välkommen till fots in i Fulufjällets nationalpark“ – vítejte pěšky v národním parku. Po dalším kilometru jsme se dostali k větší samoobslužné chatě s ubytovanou rodinkou Holanďanů. V chatě jsme si dali si brzký oběd a za mrholení pokračovali stále po pohodlné cestě, kde se Bára mohla sama projít. Odbočili jsme na pěšinu, která nás přivedla na mostek přes nádhernou řeku. Za mostkem odpočívala rodinka s dětmi na výletě – jako všichni místní turisté měli konvičku na vaření kafe. Na nás tu bylo moc komárů. Mírně a pohodlně jsme stoupali lesem, který rychle řídl, obcházel jsme jen málo bažin, vývratů a dalších terénních nerovností. V mlze jsme vyšli na vrcholovou náhorní planinu Fulufjället, ležící většinou ve Švédsku, ale zasahující i do Norska.

Byli jsme opět v nádherném kraji, na nádherné „placce“, jak se dalo pod mraky vytušit. Chvilinku jsme si vychutnali slunce, okolní kamenná moře, vřes, borůvčí hned vypadaly mnohem lépe. S delší přestávečkou na svačinku jsme před pátou sešli do řídkého březového lesíka k té samé řece, u které jsme obědvali. Přešli jsme lávku a dorazili k chatce Tangåstugan (cca 850 m). Chata měla přístupnou útulnu a vzadu placený pokojíček. Mraky se zvedly, ale slunce svítilo jen kratičko. K řece to bylo asi 50 metrů, močály byly i na břehu i nad chatkou, rostlo v nich pár zralých morušek a trocha borůvek. Bára se odpoledne u chaty dvakrát po sobě poděl..., navíc přes den pleny neuschly, večer se tudíž sušilo najednou deset kousků. Po okolních bažinkách byly položeny povalové chodníky, což potěšilo Báru, která se mohla projít po svých oblíbených „kladínách“. Vykoupali jsme ji v řece ve studené vodě, což způsobilo trochu řevu. Spali jsme sice v pásnu lesa, už ráno bychom měli zase vyjít nad hranici lesa. Večer pršelo.

Odpoledne cestou z údolí od mostku až k chatě (10–11 km) tekl jen jediný potůček s pitnou vodou brzy při výstupu, dále bylo malinké jezírko nedaleko cílové chaty a jinak bylo překvapivě sucho. Za celý den jsme potkali jen čtyři osoby s batohy natěžko.

28.7. Lilldalsstugan – národní park Fulufjället –Tangåstugan /9.30–17 h; 20 km/

Když Janča večer prala, štípl ji do očního víčka komár a ještě ráno měla oko pěkně napuchlé. Když jsme vyrazili, akorát začalo mrholit. Poprvé jsme nasadili pláštěnku na krosničku, Bára ani neprotestovala.

– „Bajuška chce mojušky“, hlásila, sotva jsme vyrazili na cestu.

Měla na ně už dobře vycvičené oči, kolem cesty opravdu rostly. Byly však ještě červené, tedy nezralé. Kamenitá a bažinatá pěšinka podél řeky nás vedla velmi mírně vzhůru proti proudu řídkým

lesem. Po dvou kilometrech jsme se vrátili na planinu nad hranicí lesa. Nešlo se moc příjemně a navíc se několikrát regulárně rozpršelo. Poprvé jsme zaregistrovali losí bobky na cestě. Po asi dvou a půl hodinách chůze nás čekalo první naše brodění, voda v říčce dosahovala asi po kolena. Proud nebyl velký, dal se přebrodit jen s jednou hůlkou v ruce, s Bárou na zádech a botami za krkem. Za deště jsme si na druhém břehu udělali krátkou přestávku. V protisměru akorát dorazila dvojice Holanďanů, vypadali poněkud zaraženě, že mají brodit tento 8–10 metrů široký proud.

Byli jsme nejen na pláni v kraji jezer, ale na území kamenů, bažin a bláta: což dohromady znamenalo pomalý postup. Mraky byly sice těsně nad horizontem, ale naštěstí pod nimi bylo vidět i maličko do dálky. V jednu chvíli se pěšinka rozdělila, my pokračovali tou menší k severu, ale dostali bychom se asi na druhou stranu jezera, než jsme potřebovali, tak jsme se pro jistotu vrátili, abychom s dítětem neskončili v nějakém velkém kamenném moři či při brodění řek (y).

Po další hodině chůze následoval další malinký brod (ale dost hluboký a pro nás nepřeskočitelný) a zanedlouho chata: 11 kilometrů nám zabralo přes čtyři hodiny intenzivní chůze, skoro bez zastavení. Oběd jsme si dali v suchu v chatě, venku pršelo a uvnitř a kolem ani živáčka. Před chatou padal malinký vodopád, v tak uzounké štěrbíně, že se dala překročit. Tekla ním voda z jednoho jezera do dalšího. Pokračovali jsme stále po Södra Kungsleden, najednou ale cesta byla mnohem pohodlnější, bez brodů, bažin, i málo kamení, jen několik kamenných moří. Už z dálky jsme uviděli malou chatku a ve čtyři hodiny odpoledne jsme k ní došli. Tentokrát chatička byla opravdu maličká, půdorys asi tři krát tři metry, uprostřed kamínka a kolem ze tří stran u zdi sezení. Uvnitř bylo teplo: v chatce seděl napůl svlečený Švéd a topil si. Voda tekla v potoce asi 500 metrů východním směrem. Chvíli jsme s Bárou borůvkovali a chodili kolem chaty (uvnitř byla nebezpečně rozpálená kamna).

U chatky byla na tyči umístěna značka „zákaz vjezdu na sněžných skútrech“, Bára značce říkala: „Zákaz traktůrků“. Po páté se rozpršelo a pršelo až do noci. Přesto Bára chtěla ven, nasadili jsme pláštěnky a vylezli do deště. Bára skákala po kamenech a chtěla číst směrovky, Bergådalsstugan si ještě dlouho pamatovala. Na rozdíl od předešlých chat zde byl mobilní signál, alias internet: aktuální předpověď počasí neslibovala moc dobré vyhlídky.

Dnes jsme potkali jen dva turisty natěžko, dva výletníky a dva běžce. Švéd, chlápek z Göteborgu, byl nakonec docela příjemný, byl na svém první výletě na horách. Omylem měl místo spacáku tenkou deku, proto si v chatce topil. Kvůli dešti Bára musela být skoro pořád uvnitř, naštěstí kamínka nechal Švéd na večer vychladnout, takže se jí zvětšila asi na dvojnásobek plocha, po které se mohla bezpečně pohybovat.

29. 7. *Tangåstugan–Särnmansstugan /deštivý den; 9.20–16 h, asi 15–16 km/*

Pod vodopádem Njupesjär

HA, DAVY

Vzbudili jsme se do slejváku, který začal už nad ránem, byli jsme moc rádi, že jsme pod střechou. Chudák švédský chlápek, vyrazil pryč brzy ráno za největší sloty. Slejvák se změnil ve vytrvalý déšť, všude byla mlha a venku chladno a vlezlo. Ze spacáčků jsme vylezli až v devět hodin a dlouho jsme pobývali v malinké chatičce. Předpověď počasí ze včerejška vyšla, mraky se zvedly, přestalo pršet a po jedenácté jsme vyrazili k severu, stále po Kungsleden.

Po silném dešti byly všude mnohem větší bažiny, které znamenaly bláto a vodu, k tomu se šlo hodně kamenitým terénem: nepřiliš příjemná cesta v krásně ploché krajině, stále po náhorní plošině s jezery a jezírky, občas rostl velmi řídký les. Rozpršelo se, nasazování všech pláštěnek jsme už měli natrénované ze včerejška a šlo nám už rychleji. Došli jsme k dalšímu velkému jezeru a přes několik kamenných moří jsme se dohrabali ke komplexu chat Rösjöstugorna, největší turistické základně v celém národním parku Fulufjället (11–13 h, 5 km), tvořené několika menšími chatkami a příslušenstvím (toalety, umývací místo, sauna), pitná voda se nabírala z říčky, která vytékala z jezera. Měl tu být obchůdek, ale otevíral až ve tři. Stále mrholilo, proto jsme se naobědvali v suchu v jedné chatce.

Nechali jsme si tu většinu věcí a vyrazili na odpolední výlet, chtěli jsme vidět místní atrakci, nejvyšší švédský vodopád Njupesjär. Já měl Báru pochopitelně stále v nosítku, na zádech jsem nesl skoro stejnou váhu jako dopoledne „natěžko“.

Přestalo mrholit, vyšlo slunce a najednou se udělalo vedro(!), po pár dnech chladu velká změna. Velmi kamenitým terénem, ale po dobře značené cestě na hranici lesa, jsme došli k vodopádu, který

Svačinka u návštěvníckého centra národního parku

Večer u stanu

padal z náhorní planiny přibližně 100 metrů. Seshora vypadal moc pěkně, pokračovali jsme po cestě, abychom se ho prohlédli zdola. Při sestupu krajina trochu připomínala pohled z dálky do krkonošských Sněžných jam.

Zásadně se oproti minulým dnům proměnilo nejen počasí, ale i počet návštěvníků hor: na pěšinách bylo hodně lidí, pod vodopádem přímo davy, byla tu i spousta malých dětí v nosítkách, visítkách, krosničkách, ba i v kočárku (!). Přímo zpod vodopádu nebyla vůbec vidět padající voda, jelikož nás osvětlovalo odpolední slunce svítící přímo nad ním. Upravenou a pohodlnou cestou jsme sestoupili dolů pod náhorní plošinu až k návštěvnickému centru národního parku, které však bylo kvůli koruně zavřené. V restauraci vedle jsme si udělali ochutnávku švédských sladkých zákusků. Bára se prošla po povalových chodnících a po mostcích a vydali jsme se zpátky na náhorní planinu. V odpoledním slunci byly při výstupu nádherné výhledy na plochou lesnatou krajinu i na vzdálené hory. Výstup byl oproti sestupu velmi snadný. V půl šesté jsme po odpoledních deseti kilometrech „výletování“ byly zpět u chaty. Dnešní odpolední procházka byla moc pěkná. Ještě jsme si mohli udělat další zacházku, a to k asi nejstaršímu stále rostoucímu stromu na světě, smrku starému 9500 let!

Obchůdek v chatě byl sice otevřen, avšak skoro nic k jídlu tu správce chaty neprodával: jen čokolády, dva kusy (!) polévky, jedinou bramborovou kaši, a několik neinstantních snídaní – větších pytlů vloček se spoustou vody. Správce chaty nás ujistil, že v blízké osadě Gördalen, přes kterou jsme mířili, je větší obchod v kempu, kde si lépe nakoupíme. Vzali jsme si tedy jen poslední dvě polévky a dvě malé čokokoule a vyrazili po náhorní planině k západu, zase po Södra Kungsleden. Sice tu bylo méně kamení, ale naopak hodně povalových chodníků zaplavených vodou po deštích, boty jsme si rychle zmáčeli, jelikož místa se nedala nijak obejít. Počet turistů klesl opět skoro k nule. Kolem byla blízká i vzdálenější krásná velká jezera, cestou jsme si „d’obli“ pár borůvek a morušek. Na břehu jezera Harrsjös stála stejnojmenná chatka, náš dnešní cíl (18.30–19.30; 4 km). Rodinka Švýcarů se třemi dětmi, která se v chatě ohřívala, nás vykázala slušně ven s tím, že chata je pouze na odpočinek, ne na nocleh a že ráno si přijdou vařit snídani. Opodál stála i druhá chata, která se dala předem zamluvit a pronajmout, teď v ní bydleli rybáři.

Stan jsme postavili za blízký brdek, jelikož ale fučelo od severu, tak nás před větrem nekryl. Lepší místo na postavení stanu jsme nenašli. V okolí tábořilo vícero skupin turistů, včetně čtveřice z České republiky, kteří si vyrazili do hor jen na jednu noc. Po večeři jsme si dali moc dobrý zákusek, tu sladkou čokokouli, co jsme si koupili navečer na chatě. Kolem půl desáté slunce nádherně zapadalo za horizont a nasvědčovalo náš stan.

30. 7. Särnansstugan–Rösjöstugorna–Njupesjär–Harrsjöstugan (19 km)

Vyšší úroveň turistiky - přes kamenná moře, za deště a s živým nákladem

V noci se projevil problém s našim tarpem (jednoplášťovým stanem): pokud nefoukalo, tak se na vnitřní straně sráželo hodně vlhkosti. Při malém pohybu jsem se dotknul stanu a hned jsme měli mokré péřový spacák. Ve dvě ráno byly krásné hvězdy, ve čtyři se zataáhlo a v pět už pršelo. Ráno bylo zataženo a předpověď slibovala od desíti silný déšť. Možná právě pod vlivem předpovědi už kolem osmé většina výprav odešla. Zabalili jsme mokré stan, s Bárou nasbírali pár borůvek a navařili si a nasnídali se raději v chatce. Popřáli jsme Janče k narozkám a v deset hodin vyrazili dále.

Pokud chce někdo v létě pěšky pokračovat dále po Kungsleden, nesmí věřit ceduli na rozcestí u chaty, která je pouze pro zimní postup. Je třeba vrátit se zpět za mostek přes říčku a vydat se od blízkého rozcestí neznačenou pěšinou k západu (další směry jsou přitom označeny). Po asi půl kiláku se pěšinka spojí se zimním značením.

Následoval velmi nepříjemný úsek: bažiny a kameny. Po desáté se pořádně rozpršelo a i po předešlých deštích byla stejně všude voda. Předpověď počasí ze včerejšího večera tak byla bohužel přesná. Bažiny nebylo kudy obcházet, šli jsme často tzv. napřímo, po kotníky ve vodě. Pro další postup těžkým terénem jsme velmi ocenili trekové hole, bez nich si to skoro neumíme představit.

Jak jsem nasazoval krosnu s dítětem a přitom se pokoušel Janče přidržit batoh, tak mi volně stojící krosna bohužel i se sedící Bárou, spadla dopředu a Bára dopadla přímo na „nos“ na kameny. Brečela našťástí jen chvilku, snad si udělala jen tu viditelnou bouli na čele.

I za deště bylo pod mraky trochu vidět do krajiny, na okolní menší i velká jezera. Bára byla stále schovaná v pláštěnce převlečené přes krosničku, vůbec jí to nevadilo, spokojeně spala. Aby toho nebylo málo, tak jsme za dešti museli překonat několik rozsáhlých kamenných moří, kamenných ploch. Trochu jsem se bál, že oba s Bárou spadneme. Kameny byly špičaté, jedno z kamenných moří vedlo přímo přes tekoucí vodu. Přešli jsme poslední „brdek“ a pozvolna sestupovali z náhorní plošiny, bohužel stále nepříjemným terénem: přes kamenná moře, bažiny, s obcházením nejhorších míst. Sešli jsme do březového lesa, čím jsme byli níže, tím bylo méně kamenných polí (kameny porostly vegetací) – hurá, ale o to bylo více podmáčených a vodnatých úseků. Už jsme si nohy více zmokřit nemohli, tak jsme šli přímo vodou, už bylo zbytečné cokoliv pracně obcházet. I povalové chodníky, postavené proto, aby si turista nezmáčel botky, byly celé pod vodou. Asi letos v létě tu v horách nebylo období sucha, jako jsme zažili předloni!

KDE JE OBCHOD?

Za dvě a půl hodiny jsme ušli výživných sedm kilometrů a sestoupili do osady Gördalen, poslední kilometr se už šlo po široké lesní cestě. Z 950 metrů jsme sestoupili do asi 600 m. Gördalen je asi hlavně zimní letoviště (tři kilometry po silnici do Norska), teď tu nebylo prakticky nic, nikde nebyl ani živáček, po silnici nikdo nejezdil. Byl tu sice slibovaný kemp (a v něm jedno auto), ale na recepci nic neprodávali. U rozcestí u silnice byl krytý přístřešek, kam se dalo schovat před deštěm. My jsme se šli „schovat“ do jediného funkčního podniku, prostorné restaurace.

Dali jsme si každý pizzu, v ceně byl i salát, dále i kafe, knäckebröt s másličkem a internet. Vlastně to byla bývalá restaurace, nyní pizzerie-kebabárna. Majitel byl velmi milý. Měl to být asi zároveň i ten obchod, co jsme hledali a co nám ho chatár včera sliboval. Jen tu prakticky nic neprodávali. Koukali jsme na dva prázdné regály a přitom jsme nutně potřebovali jídlo na další dva dny. Koupili

jsme si poslední malinký pytlíček buráků, šest čokoládek, sladké čokoládové tyčinky a zdarma jsme dostali pytel suchých knäckebrotů a čtyři malinká máslička, která se ani koupit nedaly, sloužily jako příloha k jídlu. Bylo jasné, že se budeme muset nějak uskromnit, do dalšího opravdového obchodu to mělo být (jen) 48 kilometrů!

Báře se tu líbilo, na oběd dostala od všeho trochu. Byli jsme velmi zmoklí, trochu prochladlí a hezky jsme se tu ohřáli (12.45–14.30). Stihli jsme i udělat video-hovor s rodiči, jež měli velkou radost. Předpověď slibovala na celý dnešek déšť až slejvák, do další chaty po Kungsleden to bylo 12 kilometrů, což mohlo být spoustu hodin chůze, musely jsme vyrazit i za deště.

Hned za osadou začaly opět bažiny, mokrá vysoká tráva a podmáčené povalové chodníky, na louce i v lese. Po kilometru jsme došli na širší lesní cestu a dále stoupali zvesela, po pohodlné cestě, po vyjetých kolejích, málo bažin, ve směru zimního tyčového značení. Dostali jsme se na území rezervace Drevfjällens a pomalu se stáčeli k severu. Po čtyřech kilometrech jsme se udělali kratší pauzu v krytém přístřešku na louce. Prošli jsme místem, kde rostlo hodně morušek, rychle jsme naplnili plnou misku do snídaně. Byli jsme zase chvíli na horách, ve zvlněné krajině, už tu byl jen řídký les a následně chvíli skoro žádné stromy. Bohužel nám to bylo jedno, nebylo vidět dále než na sto, dvě stě metrů. Bára si mlžných výhledů neužila, celou cestu spala. Jen výjimečně jsme museli projít vodou v podmáčeném terénu, ale cesta byla stále příjemná, ne žádná otravná a psychicky náročná kamenná moře. Pomalu jsme přešli hřebínek Drevfjällens a mírně sestupovali. Pokračovali jsme stále podél vyjetých a viditelných kolejí (od čtyřkolky?, od auta?). Následovala obcházka obcházky (původní

V chatce Drevfjällstugan

obcházka byla pod vodou), a po chvíli jsme koukali, že nám zmizely z dohledu zimní tyče. Alespoň jsme vyzkoušeli „službu“ satelitní navigace, kus se vrátili a rychle našli i správnou pěšinku. Vyjeté koleje asi vedly do údolí k nějakým domkům.

Natěšení na sucho a teplo jsme za silnějšího deště sestupovali hustým lesem. Bylo půl sedmé když jsme došli k chatce Drevfjällstugan, stojící přímo na zarostlé pěšině uprostřed lesa, na malinké mýtině, hustě porostlé vysokými vrbovkami /14.30–18.30; 12 km/. Ani by tu nebylo místo na postavení stanu. Zato vody tu byly „plné hrsti“, vydatné potoky tekly po obou stranách chaty. Přední část chatky (kamna, dva velké stoly a spousta místa na sezení) byla přístupná, zadní se dala předem pronajmout, nyní byla zamčená. Lehce jsme se umyli v potoce (déšť a komáři), rozvěsili prádlo a pleny, všechny šňůry a háčky u stropu byly pokryty našimi mokřými věcmi. Na chvíli jsme si zatopili v kamnech, hlavně aby nám uschly některé pleny. K večeri jsme měli jednu malou instantní nudlovou polévku se sýrem a se spoustou drceného knäckerbrotu. A k tomu jsme si dali slané buráky a malou čokoládu. Velmi neobvyklé, ale dobré.

Pro Báru jsme měli naštěstí stále dost kvalitního jídla: kaše, zeleninové a ovocné „kapsičky“, žádné šizení. Nachystal jsem dřevo a třísky pro další poutníky: dřevo v dřevníku bylo dobře vysušené, pila a sekera super kvalitní. Až do tmy nepřetržitě vytrvale přselo. Bára sice měla nepromokavé věci, ale tady mezi kameny a metr vysokými vrbovkami neměla šanci se sama procházet: musela si vystačit hraním v prostornější chatě a na kryté verandě.

Každý den snad už nemůže být takto psychicky i fyzicky náročný, jaký byl dnešek. Za celý den jsme potkali jen jediného turistu, Němce sedícího s námi v restauraci, který šel po Kungsleden v opačném směru, a jinak nikoho, žádné turisty s velkými batohy nebo výletníky. Bylo jasné, že ve zdejších kraji nemá smysl čekat davy.

31.7. Harrsjöstugan–Gördalen–Drevfjällstugan /20 km/

V noci i ráno přselo. Kvůli tomu, že jsme nemohli dokoupit jídlo, i snídane byla originální: sladké teplé mléko s roztopenou tabulkou čokolády, rozmočený nalámaný knäckerbrot a hotová „hmota“ ozdobená a ochucená miskou morušek. K další plánované chatě jsme měli dvacet kilometrů, což pro nás v tomto terénu znamenalo celý den chůze, proto jsme chtěli vyjít co nejdříve, ať máme případnou časovou rezervu.

Vydali jsme se po pěšině, po které se valila voda, vše bylo podmáčené, někde bylo vody až po kotníky, jelikož po vydatných deštích už byla voda „všude“. Naštěstí už jen mrholilo. Dobré bylo, že jsme šli podél zimního značení a po zimní cestě, kterou v hustém lese tvořil průsek pro běžkaře a skútry. Nemuseli jsme kličkovat a shýbat se před větvemi a stromy. Minuli jsme větší jezero schované v lese pod námi, prošli kolem přístřešku a soukromých chat, a šli stále po vodnaté cestě-pěšině. Tam, kde se nám zimní a letní cesta rozdělila, to hned bylo horší na chůzi i na orientaci. Po dvou hodinách jsme došli k chatce Id-Persätern uprostřed velké zarostlé louky, starému stavení, asi dřívější letní salaši či statku, nyní už to byla volně přístupná chatička. (7 km, 10–12 h). Obídek v suchu.

Odpoledne jsme pokračovali lesem, pěšinka byla ještě užší, ale na rozdíl od dopoledne a předchozích dnů byla cesta perfektně značena oranžovými pruhy na stromech a kamenech. Terén byl ještě bažinatější, vody zase někdy až po kotníky; k tomu cestičky plné vody, takže postup byl dosti náročný a zdoluhavý. Měli jsme alespoň čas ocenit kvalitu značení, zatím bylo nejlepší na Södra Kungsleden. Minuli jsme dvě chaty, ale nebyly to veřejné přístřešky, ale soukromé objekty. V bažinách rostlo hodně morušek, některé pěkně zralé: mňam do pusy i do mističky na zítřejší snídani.

ROHATÝ NÁVŠTĚVNÍK

V lesích rostly borovice, smrky i břízy. Po osmi kilometrech chůze byl nad potokem malý otevřený přístřešek, kde jsme si udělali přestávku. Únava rostla, postup byl pomalejší, nadávání více. Stále jsme šli bažinami, ale už krásnou krajinou: přes obrovská „pole“ mokřadů, kde nerostly stromy, bylo vidět na vzdálené i blízké norské i švédské hory. Jinde rostl řídký les. Ač vody bylo až příliš, nikdy ji nebylo více než po kotníky. Konečně jsme došli na louku, kde stála chata Røskåsen, náš cíl (13 km; 13–17.30 h).

I tato chata sloužila dříve jako statek, z hospodářské budovy byl dřevník, ubytovací domek byl postaven celý nový. Levá polovina byla zamčená (nutná rezervace předem), druhá byla volně přístupná. Chatka byla placená, 200 švédských korun na osobu a noc, které se posílají převodem na účet. Potok tekl pouhé tři metry od chaty. Bohužel kolem chaty borůvky skoro nerostly, v potoce si kvůli chladu a kvůli špatnému přístupu Bára nemohla hrát, tak pomáhala nosit dřevo, kůru a třísky, které jsem štípal. Od chaty byl přes louku omezený výhled na vysoké hory na severu: tam už asi nedojdeme. Večeři jsme měli opět originální: dvě malé instantní polévky s nadrobeným knäckerbrotem a k tomu tofu. A jako „druhý chod“ byla čokoládka. Zítra by už snad měl být obchod. Dnes jsme šli celý den jsme stále po Kungsleden, nikoho jsme cestou nepotkali, jen večer přišla k chatě rakouská dvojice a postavila si stan na podlaze ve dřevníku (!). Bylo chladno, vlezlo – asi i díky promáčeným botám – ale ve vytopené chatce bylo příjemně. Navečer se na chvíli objevilo sluníčko.

- „Táta napíše a Bára spát jde,“ komentovala dcera večerní psaní cestovního deníčku.

Od kadibudky Janča zahlédla v lese postavu, myslela, že to jsou ti Rakušané, co se třeba vydali stanovat raději mezi stromy. Zadívala se pořádně a... byl to samec losa! Prý se Jany zalekl a utekl pryč. Já jsem si musel vystačit s losími bobky, které jsme cestou potkávali. Alespoň se skóre vyrovnalo, prvního losa, samici, jsme viděli společně při první cestě do Laponska, samce jsem zatím viděl ve Skandinávii pouze já, teď konečně i Janča.

1. 8. Drevfjällstugan–Røskåsen /20 km/

Ráno bylo zataženo a na venkovním teploměru 4 stupně. Abychom stihli otevřený obchod, vstali jsme brzy v sedm hodin, dali si stejně originální snídani jako včera (morušky, teplé mléko s čokoládou a lámané kneckebroty) a v devět vyrazili po Kungsleden k severu. Trasa byla stále dobře značena. Od včerejška opadla voda a šlo se nám mnohem lépe. Bylo tu však stále velmi mnoho bažin, i dost velkých, i vody na pěšinách. Šli jsme stále lesem, výhledy byly proto jen přes velké močály. Řada povalových chodníků byla rozbitých nebo propadlých hluboko do vody. Po hodině a čtvrt jsme došli k malinké chatičce, ještě v ní bylo teplo, asi od turistů, kterého jsme potkali ráno v protisměru a co v ní nejspíše přespál.

V rezervaci Drevfjällen

V rezervaci Drevfjällen

KDE JE OBCHOD (POBRUHÉ)?

Chvílemi svítilo slunce – to pak byly jezera, která jsme míjeli, krásně nasvícená, chvíli lehce přišlo, často oboje dohromady. Oběd jsme si dali u otevřeného přístřešku vedle potoka. Mírně jsme sestupovali, zase přes velké močály nedaleko břehu potoka, co jsme šli chvíli podél něj. Po třetí hodině odpolední jsme došli na zpevněnou cestu u vesničky Flötningen, Bára se konečně mohla pořádně sama projít.

Pokračovali jsme zvesela asi tři kilometry po šotolinové a následně po asfaltové cestě a ve tři čtvrtě na čtyři jsme stáli ve Flötningenu u obchodu u hlavní silnice nedaleko norské hranice. Od jižního začátku Södra Kungsleden jsme sem ušli 140 km (plus navíc náš 10 km „fakultativní“ výlet na vodopád). Cedula na obchodě byla jasná: „Zavřeno kvůli covidu“. Ach jo. Jídlo na další dva dny do dalšího možného obchodu jsme už neměli, zbyla nám jediná instantní polévka a trocha knäckerbrotů (a stále dost jídla pro Báru). Rychle jsme změnily plány. Dojedeme si nakoupit jídlo do nejbližšího švédského městečka vrátíme se zpátky do hor Långfjäll, ležících odsud 30 km směrem na sever. Dostaneme se tak zase na Kungsleden, jen si ušetříme necelých 40 km „nudného“ pochodu v lese, naopak se dostaneme do opravdových hor.

Dvě hodiny jsme na hlavní silnici marně stopovali, nebylo se co divit, když od norské hranice projelo maximálně jedno auto za dvacet minut. Před šestou večerní jsme si zavolali místnímu regionálnímu dopravci o „autobus“ na zítra ráno. Ten sem jezdí právě jednou za den, vždy brzy ráno, navíc pouze „na zavalanou“, kdy se den předem musí objednat telefonem.

Tábořili jsme ve stanu v blízkém lese na sever od silnice na krásné rovince, kolem byly borůvky a trocha komárů. Stále byla dost zima, měl jsme na sobě oblečeno vše, co jsem měl. Za den jsme potkali čtyři turisty, z toho tři v lese a jednoho u zavřeného obchodu.

2. 8. Röskåsen–Flötningen /17 km/

V noci bylo skoro jasno, v šest ráno byl stan pokryt ledovou krustou, i PETka byla omrzlá. Nám bylo chladno, Bára ale v pohodě seděla a čekala na zemi, než jí Janča převlékla. Rychle jsme se za půl hodiny sbalili, vrátili se na silnici, kde za minutku přijela dodávka se řidičkou a vezla nás 40 km nejbližšího do městečka. Cestou jsme měli silnici skoro pořád jen pro sebe, nikdo tu nejezdil. Bylo sedm ráno, když jsme vystoupili v centru Idre, bylo chladno, všude bylo zavřeno, a tak jsme se nemohli nikam jít ohřát. Na benzínce jsme si sice koupili kafe a „koláčky“, vevnitř nebylo posezení, tak jsme museli sedět venku v chladu u informačního centra.

Do oblasti Idre historicky zasahovalo nejjižnější tradiční sámské osídlení, na některých domech proto vlály sámské vlajky, byly tu i obchody s tradičními sámskými výrobky. I na mapě najednou byly názvy hor, řek a jezer dvojjazyčné: švédské i sámské. Autobus do hor jel až po obědě, dopoledne jsme využili na nákup jídla na další dny, pořízení mapy, psaní pohledů a vyhledávání, kam přesně bychom se na horách Långfjäll mohli podívat, a také na odpočívání u jezera vedle krásného kostela, byl tu přístup do vody. Slunce svítilo, ale bylo stále chladno (do dvanácti stupňů). Dali jsme si náš tradiční oběd: velké balení bramborového salátu, Bára se přes poledne prospala a o půl druhé jsme odjeli busem do horského letoviska Grövelsjön.

Navečer v pohoří Långfjäll

KONEČNĚ NA SLUNEČNÝCH HORÁCH

Naším cílem bylo pohoří Långfjäll a stejnojmenná přírodní rezervace, opět náhorní planina, ale oproti národnímu parku Fulufjället z planiny ještě vystupují vrcholy jednotlivých kopců. Po tři čtvrtě hodiny jízdy jsme vystoupili na konečné zastávce u horské „stanice“ Grövelsjön: komplex luxusních chat a hotelu, včetně turistického obchodu s jídlem pro trekaře a restaurací. Na parkovišti stálo minimálně sto aut. Byla tu spousta výletníků i turistů s velkými bágly. Ač jsme byli v 800 metrech nad mořem, skoro nad hranicí lesa, bylo tepleji než v údolí. Udělali jsme si krátký výlet nalehko (já měl stále stejnou zátěž 18 kg) ke stejnojmennému velkému jezeru. Podél silnice k jezeru stály další stovky zaparkovaných aut, všude byla spousta návštěvníků. Dlouhé jezero Grövelsjön leží mezi dvěma hřebeny hor a je známé tím, že tu dělal svá geologická pozorování Carl Linné. Část jezera zasahuje do Norska, lze tam doplnout na lodi. Bára se opět trochu prošla, dokonce i po povalových chodnících.

Opět se všemi věcmi jsme vyrazili od horské „stanice“, opět po dálkové pěší trase Södra Kungleden. Vynechali jsme necelých 40 km, možná nudných, lesnatou a bažinatou krajinou, takovou, které jsme si už „užili“ dosytosti. Dle váhy umístěné před „stanicí“ vážil Janče batoh 15 kg, můj 18 kg a k tomu hrudní batůžek. Dostali jsme se do opravdových hor. Terén byl kamenitý, prudším výstupem – v poměrech zdejší ploché krajiny – jsme rychle vyšli nad hranici lesa na náhorní planinu. Návštěvníků rychle ubylo skoro k nule. Konečně bylo hezky: teplo a slunečno. Z cesty byly krásné výhledy, na jih – na vzdálená místa, kde jsme chodili v minulých dnech, na východ – na „vnitřní“ švédské

hory, i do Norska. Postupně se také ukázaly pěkné blízké hřebeny na severu. Kus od nás bylo letní sámské osídlení, což říkala mapa, i to naznačovaly vyjeté stopy od čtyřkolek.

Na parádní náhorní planině rostl vřes, zakrslé jalovce, borůvčí, trávy. Bylo sucho, jako kdyby týden nepršelo, vůbec žádné bažiny a taky skoro žádná tekoucí voda. Velkým obloukem jsme podcházeli Storvätteshågnu (1200 m), nejvyšší horu celé švédské strany oblasti a zároveň nejvyšší horu celého středního Švédska. Po velmi pohodlné cestě, žádné kameny jako při výstupu, jsme došli k nejbližší chatičce (16.30–19 h; 8,5 km). Za pitnou vodu jsme určili potok, který tekl 300 m od chaty, bažiny před chatkou jsme za čisté nepovažovali. Na mytí a praní nám sloužilo jezírko asi 100 m za chatkou. Zrovna, když se Janča koupala a s Bárou jsme se vraceli od jezírka, přiběhla dvojice sobů (starý a mladý). Dovolili nám se na ně chvíli dívat, než odběhli pryč. Všichni sobi jsou stejně (polo) domestikováni. Před malinkou chatkou rostly morušky, byly ale nezralé, asi kvůli nedostatku vody – rostly v suché části bažiny.

Na obloze zcela bez mráčků svítilo „dlouhé“ večerní slunce, které osvětlovalo okolní ploché kopce. Byl to náš zatím nejlepší a nejkouzelnější večer ve Švédsku. Na večeři jsme si udělali kuskus s cizrnou a rajčaty, Bára je jejich veliká milovnice. Byla to příjemná změna po knäckerbrotové kaši. Unaveni po dlouhém dni jsme brzy usnuli. Bohužel přechod celých hor po Kungsleden k severu bychom už nestihli, proto jsme si naplánovali na zbývajících dny okruh v okolí. Předpověď počasí slibovala hezky, ač chladněji.

3. 8. Flötningen–Idre–Grövelsjön /bus/ –Särsjöbäcken /3,5 km výlet a 8,5 km natěžko, celkem 12 km/

Ráno bylo stejně kouzelné jako včerejší večer. Bylo zcela jasno a bezvětrí, již v sedm ráno bylo venku tepleji než v chatce. Nasnídali jsme se, knäckerbrot jsme nahradili oblíbenou a tradiční vlož-

Sobí návštěva

kovou kaší s moruškovou oblohou a vyrazili stále ještě po Kungsleden k severu. Šli jsme po pohodlné cestě, při sestupu do říčního a jezerního údolí přibýlo kamenů a přilétli též komáři. Zašli jsme se podívat k chatě Hävlingestugorna ležící u stejnojmenného jezera v lese. Tvořil jí komplex chatek tentokrát s obsluhou, paní správcová byla moc milá. Jídlo neprodávali, ani neměli zásoby k zakoupení, ani nevařili. Okolí bylo velmi kamenité, i mezi chatkami se muselo chodit kličkováním mezi velkými kameny. Jedinou větší rovinku jsme zahlédli hned nad jezerem, vypravili jsme se na ní podívat, že by se tu Bára mohla proběhnout. Nebylo to molo, ani terasa, ale dřevěná přístavací plošina po vrtulníky. Pod chatou bylo přístaviště lodí, loďky se zde daly vypůjčit. Byl odsud krásný pohled na jezero a protější bezlesý hřeben.

Měli jsme dvě možnosti, kam pokračovat, buď vylézt na nejvyšší horu Storvätteshåga nebo jít lesem po proudu podél řeky a jezer. Dle paní správcové měla být cesta podél řeky špatná, tak jsme si vybrali „Jančinu“ variantu, aneb výstup na nejvyšší horu regionu a až následný sestup k řece, mělo to být osm kiláků vzhůru a sedm dolů. Opustili jsme „naši“ Kungsleden, vydali se k východu a pohodlně po značené pěšině jsme se brzy vrátili nad hranici lesa. Pokračovali jsme po pláni ve směru toku řeky. Asi po každém kilometru tekla potok, ze kterého se dalo případně napít. Až přímo pod horou jsme se stočili přímo na vrchol a cestu zakončili prudším, ale technicky zcela jednoduchým výstupem. Od chaty jsme potkali asi dvacet až třicet turistů. Celou dobu jsme měli slunce! Slunce! Stále slunce! Při výstupu svítilo přímo do obličeje, že jsme museli Bářin obličej schovat pod rozloženou plínku, sluneční stříška nestačila.

Po třech hodinách od chaty jsme stáli ve výšce 1200 metrů na vrcholu hory Storvätteshåga. Bylo tu asi dvacet lidí, včetně dvou cyklistů. Bylo krásně vidět na minimálně 50 km na všechny strany, vždyť jsme byli na nejvyšší hoře kraje Dalarna a celého středního Švédska. Mimo jiné jsme koukali zpátky na soustavu jezer Hävlingen a Särjön a také na maličký národní park Töfsingdalen, lesní divočinu. Těsně pod vrcholem, na vrcholové plošině bylo celkem velké jezero: moc působivá hora, co má vlastní vodní plochu.

Bára se pěkně prošla po vrcholu, plochý terén to dobře umožňoval. Po obědku a kochání jsme se vydali na západ, dolů k řece. Sestup byl mírný, cesta pohodlná. Postupně jsme v dáli viděli asi deset sobíků, Báře se moc líbili, i byla schopná je rozeznat mezi kameny na velkou vzdálenost, na kterou jsme já ještě nic neviděl. Sestoupili jsme do lesa, najednou se šlo mnohem hůře: místo výhledů bažiny, kde se boty zmáčely, kamenů bylo hodně, stejně jako komárů, spící Bára se proti nim nemohla bránit.

Únavně se muselo pokračovat, procházet bažiny, přeskakovat potoky, než jsme sešli k řece a po moderním a novém mostě přešli na levý břeh. Tři sta metrů po proudu stála v lese nad řekou prostorná, avšak uvnitř tmavá a studená, chata Spångkojan. Hustý okolní les tvořila borovice a bříza, podrost jalovce a borůvky. Řeka přímo pod chatou dělala krásné přeje a vytvářela menší ostrůvek. Venku na ohni si dělala jídlo a sušila se osamělá turistka, brzy odešla „do hor“ a my zůstali sami. Umyli jsme se v řece, s Bárou sbírali borůvky a intenzivně odháněli komáry. Odpoledne se zatáhlo, navečer přišel deštík. Když jsem chtěl vařit večeři, divil jsem se, že ešus je zcela červený. Zbarvilo ho arabské koření určené na dochucení večeří, které se do něj všechno vysypalo. Za dnešek jsme potkali asi 50 turistů.

Byl jsme velmi rád, že Janča vybrala tuto dnešní sice dlouhou, ale hezkou cestu: pro mě byla krásná ta část s dalekými výhledy nad hranicí lesa.

4.8. Särjöbäcken–Storvätteshåga (1200 m)–Spångkojan /20 km, slunce/

KAMENNÉ MOŘE: POSTRACH TURISTŮ

Když jsem si v noci šel odskočit, musel jsem si rozsvítit svíčku, taková byla tma, zde v létě na severu velmi nezvyklá. Komárům tma nevadila a pískali celou noc. Ráno bylo v chatce i venku 14 stupňů. Dnes jsme chtěli projít okrajem národního parku Töfssingdalen, následně sestoupit k jezeru Hävlingen (známe ze včerejška) a vrátit se k chatce, kde jsme byli předevcírem.

Slunce vyšlo, akorát když jsme vyrazili. Trochu jsem se po včerejšku bál, co nás dnes čeká za terén, ale cesta vzhůru byla velmi pohodlná. Les pomalu řídl a ač výhledy byly dost omezené, bylo tu krásně. Celý maličký park Töfssingdalen má plochu jen 16 km², je tvořen výhradně lesem ve svahu na levém břehu řeky Storån. Má jít o jedno z mála míst, kde se nikdy netěžilo dřevo. Začátek a konec národního parku nebyl nijak označen (!), ani jsme nepoznali, že jsme do něj vešli a po nějaké době zase vyšli. Vystoupali jsme nad hranicí lesa, výhledy k jihu a na západ. Mírně jsme sestupovali, cesta byla mnohem horší: kamenná moře a bažiny. Byl jsem rád, když jsme došli na oběd asi k bývalé lovecké chatě či statku, nyní volně přístupné chatičce (9–11.30, 8 km). Najedli jsme se obklopeni borůvkami zespodu a komáry zhora. Voda tekla v potůčku kousek od ranní chaty a pak až tady, mezitím bylo zcela sucho!

Nedaleko stál sámský domeček: kombinace srubu a goahiti, tradiční dřevěné chýše kryté rašelinou. Následoval na postup asi nejhorší úsek letos na horách, skoro pořád se šlo po kamenech, ty jsme buď obcházel nebo přeležali. Bylo to skoro permanentní kamenné moře. Museli jsme být maximálně opatrní, kam šlapeme. Šli jsme pomalu (tedy hlavně já), náročné to bylo i psychicky. Navíc jsme šli lesem, zcela bez výhledů. Olášen. Tak se to tu jmenovalo, paní správcová včera o tomto místě hovořila jako o těžkém terénu. Měla pravdu! Cesta byla dobře značena oranžovými značkami, což bylo dost užitečné, jelikož na kamenech se nám pěšinka permanentně ztrácela pod nohama. Přišli jsme na turistické rozcestí a napojili se na „hlavní cestu“, dostali jsme se opět na Kungsleden, avšak teď jsme šli chvíli v protisměru (od severu na jih).

Pěšina se náhle výrazně zlepšila, asi tu někdo odklízěl kameny z cesty a trochu je i přerovnal. Mohli jsme jít i rychleji. Sestoupili jsme k jezeru Hävlingen, které jsme znali ze včerejška, krásně „schovaném“ za borovicemi. Přešli jsme po mostě/lávce přes kratičkou „řeku“ spojující dvě jezera ležící hned vedle sebe, která mají rozdílem hladin jeden metr. Vedle mostu vedla dřevěná konstrukce, po které se přetahovaly lodky z jezera na jezero podél „řeky“.

Na jihovýchodním cípu jezera Hävlingen byla nádherná „plantáž“ morušek, naplnili jsme si miskou k snídani a nacpali si břicho. Sbíral jsem je, tedy shýbal se a zase narovnával, se spící Bárrou na zádech, stejně jako po celou dobu pobytu na horách. Došli jsme na cestu, po které jsme šli včera ráno a teď jsme to vzali v protisměru. Po kratičké přestávce u potůčku (moc komárů) jsme vystoupali zpět na planinu, už před čtvrtou jsme byli u „naší“ chatičky, kde jsme spali předevcírem: Bára se tu konečně mohla pořádně projít.

Prali jsme, myli se, Janča spravovala oblečení. Praní a mytí bylo mnohem lepší, než při předchozí návštěvě tady, protože Janča odhalila v blízkosti chaty potok. Poprvé jsme myli a prali v malém vysychajícím jezírku. Bylo už vesměs zataženo, navíc fučelo. Bára poskakovala kolem chatky, nejvíce se jí líbily povalové chodníky („kladiny“) s mostkem přes potok. Odpoledne a večer jsme museli k nim museli jít několikrát a Bára po nich běhala.

Na vrcholu Storvätteshåga

Ostružník moruška

Dnes jsme cestou k jezeru potkali čtyři turisty, kolem jezera bylo výletníků více, odpoledne a na večer na dohled od chaty jsme na frekventované cesty potkali už asi jen deset turistů. Dvojice Švédů, když zjistila, že jsme se v chatce usadili my, se utábořila asi sto metrů od chatky na rozcestníku zimních cest. Právě tam také tekl potok, kam jsme chodili prát pleny a bylo tam pěkné místo na táboření, i tam o něco méně fučelo.

5. 8. Spångkojan – národní park Töfsingdalen –Särsjöbäcken /19 km/

V pět ráno slunce pěkně vycházelo nad vzdálenými pahorky ve zdejší ploché krajině, byl to první východ slunce letos na horách, který jsem pozoroval. V osm hodin bylo v chatce teprve 12 stupňů, brrr, zima. Venku byla podobná teplota, bylo spíše pod mrakem, výhledy však byly stále pěkné. Spali jsem tu už podruhé, pryč na mě byla velmi úzká, nemohl jsem pokrčit kolena a spalo se mi proto hůře než předchozí dny.

Po bohaté moruškové snídani jsme se vydali zpátky z hor, stejnou cestou, jakou jsme přišli. Bára šla sama hned od chatky, bez pádů prošla mezi vyčnívajícími kamínky a pak i zkušeně přešla po povalových chodníčkách. Bylo vidět, že měla ze včerejška natrénováno, když tu několikrát prošla tam a zpět.

Asi 90 % času bylo zcela zataženo, jen 10 % svítilo slunce. Na náhorní planině jsme mírně vystoupali do plochého sedla, akorát se trochu rozpršelo (když si Janča chtěla vyjít na blízký kopec), stále bylo dost chladno. Po kamenech jsme sestoupili „z hor“ zpátky do Grövelsjönu, k velkému turistickému centru /10–12.15 h, 8 km/ a ukončili naše putování po horách. Dnes jsme potkali pouhých deset lidí, naše prognózy o davech na horách, podle toho jak to tady vypadalo, když jsme sem přijeli, se naštěstí nevyplnily.

Zvážili jsme si naše batohy. Janča měla 13 kg a moje krosnička vážila 19 kg (samotná bez Báry 8 kg), přední batůžek měl nyní asi 1 kilo, to byla tedy váha zavazadel v podstatě bez jídla a také bez vody. Ohřívali jsme se na slunci, sušili se, naobědvali se, dopřáli si dobrůtky z restaurace. Bára se naposled prošla po „kladinách“, alias povalových chodníčkách a natrhala borůvky. Spolu jsme na rozloučenou zamávali všemu živému i neživému, že se zase na hory někdy vrátíme.

O půl třetí jsme odjeli autobusem (jezdil odsud jeden spoj brzy ráno a jeden odpoledne) do Idre, kde jsme jen přeskočili do jiného spoje a frčeli směr Mora. Projížděli jsme „klasickým“ podhorským středním Švédskem, lesnatou krajinou, podél řek, jezer, spousta chat a chatiček. Cesta vedla jinudy, než jsme přijeli první den z Mory, jelikož jsme došli výrazně severněji. O půl šesté jsme vystoupili na nádraží v Moře.

Večerní koupání ve městě Mora

Stejně jako v předešlých spojích, i dnes jsme jeli oběma busy zdarma. Buď mají v Dalarně dlouhodobě rozbitý systém na placení, nebo kvůli covidu – což je divné, stejně se platí jen platební kartou – a nebo se za korony platí jen přes nějakou speciální aplikaci, kterou jsme jako turisté neměli.

Za deset minut chůze od nádraží jsme došli k jezeru Siljan na nádhernou písčitou pláž se zázemím (posezení, pitná voda, toalety, dětské hřiště, molo, uklizená a uhrabaná pláž), náš dnešní cíl. Svítalo slunce, vzduch měl tak 22 stupňů, voda asi 18 až 19. Mně stačilo na vykoupání pár temp, Janča si pořádně zaplavala. Bára si dlouho pobyla ve vodě v jezeře (podobně jako první den v horách, když jsme byli také u jezera a kdy zároveň bylo teplo), na molu i dětském hřišti. Bylo tu několik dalších koupajících se otužilců, hlavně dětí. Ač jsme byli na severu, zněla tu angličtina, ruština, turečtina.

Nocleh jsme měli na poloostrově, kus od písčité pláže, v našem stanu, teprve třetí noc ve stanu letos ve Švédsku. Na dobrou noc jsme si vyposlechli menší komáří koncertík. Mora je výborná, jak tu mají skvělé plážemi a navíc hned v centru!

6. 8. Särjsjöbäcken–Grövelsjön /pěšky 8 km/ –Mora /bus/

Se švédskými horami jsme se včera rozloučili, čekala nás jen cesta domů. Brzy ráno jsme vstali, rychle zabalili a v klidu jsme se nasnídali na nádraží: klasickou vločkovou kaši jako na horách a k tomu čerstvé sladké pečivo kanelbulle (skořicové suky) z benzínky. Po osmé jsme nasedli do přímého vlaku Mora–Stockholm. Krajina byla už jen rovinatá. Kromě jezer, lesů se najednou objevilo i pole(!), to byla změna po 14 dnech. V poledne jsme dojeli do Stockholmu. Pršelo, tedy vlastně nepršelo, ale slejvákovalo. Deštivou procházku po novém i starém centru jsme si stejně neodpustili. Jenom Bára nedostala šanci se někde sama procházet za vydatného pršení. Zásobili jsme se jídlem na cestu a o půl páté odjeli přímým vlakem Stockholm–Berlín(!), provozovaným soukromou společností Snälltåget.

Ač jsem zakoupil v předstihu tři lístky, dostali jsme místenky na celou čtyřsedačku, což byl moc dobrý počin! Cestou na jih Švédska se střídalo slunce, zataženo a déšť. K večeři jsme měli mimo jiné nám již známé skvělé anýzové housky s rozinkami. Covidem se nikdo viditelně uplynulých 14 dní nezabýval, teď tu seděli první lidé v respirátorech.

Na rozdíl od rychlovlaku jel tento spoj pomaleji a často zastavoval. O půl desáté jsme dojeli do Malmö, kde zůstala polovina vlaku, naopak jiné vagónky se připojily. V deset jsme pokračovali dále, venku už byla noc, z Öresundského mostu nebylo nic vidět. Vlak zastavil na předměstí Kodaně, další zastávku měl mít až v Hamburku a následně v Berlíně.

7.8. Mora–Stockholm–Malmö /vlak/

Nad ránem jsme stáli dlouze v „poli“ kdesi v severním Německu a pocitově pomalými „přískoky“ jsme dojeli do Hamburku. Do Berlína jsme se dostali přesně v poledne, asi s tři čtvrtě hodinovým zpožděním po 20 hodinách ve vlaku. Stihli jsme jen krátkou procházku spojenou s obědem, v bistru na nádraží jsme si dopřáli něco na zub a po jedné odjeli vlakem do Prahy. Nedávná povodeň poničila kus tratě na německo-české hranici a část vlakových spojů, včetně našeho, byla mezi Drážďany a Ústím nahrazena autobusy. Poslední přestup bylo hodinové čekání v Praze na oploceném a hlídaném dětském hřišti u nádraží a pak už jen vlak z Prahy do Brna.

Ne 8. 8. 2021 Malmö–Hamburk–Berlín–Brno /vlak/

Krásná a náročná expedice do švédských hor se nám vydařila z více než 90 %. Prošli jsme od jižního konce k severu asi polovinu dálkové turistické trasy Södra Kungsleden (Jižní Kungsleden, Jižní královská stezka), přitom část ze severního konce jsme šli předloni. Postupně jsme navštívili „pohoří“ Sälenfjällen, národní park a náhorní planinu Fulufjället, masivek Drevfjället a poslední čtyři kouzelné dny strávili v rezervaci Långfjället. Spali jsme většinou v chatách, jen třikrát v našem stanečku.

Celkem jsme za necelé dva týdny ušli 200 km (loni to bylo s kojencem v nosítku přes 300 km, avšak mnohem snazším terénem a relativně v civilizaci, kdy jsme často dokupovali jídlo a nemuseli ho tolik nosit). Letošní trasa po jižní části Södra Kungsleden byla výrazně náročnější, než předloni: možná kvůli deštivějšímu počasí, více úseků pod horní hranicí lesa, tedy i v bažinách.

Od Báry jsme se naučili nová cestovatelská slova, jako kladina (povalový chodník), hůlkat nebo borůvkovat.

V národním parku Töfsingdalen

HORY STŘEDNÍHO ŠVÉDSKA

Sälenfjällen, zvaná také Transtrandsfjällen, je menší náhorní plošina, těsně nad hranicí lesa, s maximální výškou 950 metrů. Je tu spousta značených cest a nouzových útulků. Turistický region a infrastruktura „žije“ hlavně v zimě: ubytování, chatičky, vleky; k tomu obchody i restaurace otevřené jen v zimní sezóně. Měli jsme tu krásně teplo, koupali se v jezírku, v jednom z nemnoha zdejších. Turisté byli jen v okolí parkovišť.

Úchvatné hory **Fulufjället** a stejnojmenný národní park je rozlehlá náhorní plošina, ostře ohraničená strmými svahy. Nejvyšší kopce mají lehce přes 1000 metrů. Na rozdíl od předchozí oblasti je tady spousta velkých i malých jezer a řek, vytvářející ve spodní části zaříznutá údolí. Částečně zasahuje i do Norska, opět je to jistě zimní ráj: řada chat, chatek, útulen. My tu měli, až na jedno odpoledne, zataženo nebo rovnou deštivo. Krásná krajina. Dá se tu navštívit nejvyšší švédský vodopád vysoký asi 100 metrů. Kromě nejbližšího okolí vodopádu a návštěvnického centra byly hory skoro liduprázdné, hodiny nikoho nepotkáte. Dokup jídla není možný v podstatě nikde, na chatě Rösjön je sice obchůdek, ale skoro nic tu nemají. Obchod není ani poblíž návštěvnického centra národního parku. U řek byli komáři. Našlo se i pár míst, kde se malý prcek mohl pohodlně procházet. Pitná voda byla skoro všude.

Masivek a rezervace **Drevfjället**: nad hranicí lesa jsme šli jen krátce a za deště, takže jsme si výhledy do krajiny neužili. Dále byly lesy, bažiny, jezera. Výhled do dálky byl nejčastěji z prostředka bažiny, kde nerostou stromy a přes kterou vedla značená cesta. Dobré je to tady jistě i v zimě. Výhodné je, že zimní trasy vedou i po norské hranici, kde jsou hory vyšší, kde se delší dobu pohybuje nad hranicí lesa. S dítětem to bylo náročné. Paradoxně chlad přispěl asi k tomu, že venku létalo méně komárů. Pitná voda byla skoro všude, turisté prakticky žádní.

Kvůli zavřenému obchodu ve Flotningenu jsme vynechali asi 40 km stezky po Södra Kungsleden a přesunuli se na závěr do hor a rezervace **Långfjället**. Nástupním místem je horská „stanice“ Grövelsjön. Långfjället je velká náhorní planina, ze které „vyrůstají“ kopce maximálně vysoké 1200 metrů, několik jezer. Krásné místo. Jsou tu i turisticky těžké úseky – rozsáhlá kamenná moře, prostup balvanovištěm, kličkování mezi komáry, atd. Dle stovky aut a spousty lidí s velkými batohy to vypadalo na plné hory, ale opak byl pravdou. Už tři kiláky od stanice jsme byli skoro sami. Nejvíce návštěvníků, kromě jezera Grövelsjön, bylo na nejvyšší hoře. My jsme tu podnikli okružní cestu přes většinu zdejší stejnojmenné rezervace a nakoukli do národního parku **Töfsingdalen**.

Södra Kungsleden, česky Jižní Kungsleden, v úplném překladu Jižní královská stezka, je turistická trasa procházející střední částí Skandinávského pohoří ve Švédsku. Celá trasa má 340 km, vede oficiálně od obce Sälen (ze sedla Sälen Högfjällshotellet v kraji Dalarna) severním směrem do obce Storlien (v kraji Jämtland), my jsme z ní ušli celkem asi 170 km. Úsek mezi Sälenem a Grövelsjönem je zároveň částí evropské dálkové trasy E1.

Praktický a nutný (když dítě spí) polštářek přidělaný zezadu

Snídaně bohatá na morušky a borůvky

PRAKTICKÉ INFORMACE

VYBAVENÍ PRO LEHKÉ PUTOVÁNÍ S DÍTĚTEM

Na poněkud náročných horách se osvědčily teleskopické hůlky, využívali jsme je po celou dobu pobytu (vystačili jsme si s jedním párem pro oba). Také se na hůlky lépe stavěl náš přístřešek (tarp).

Důležité bylo mít co nejméně a co nejlehčích věcí, aby se nám všechny vešly do zavazadel a ještě jsme je unesli. Šetřili jsme hodně na váze stanu, měli jen lehký tarp, a na oblečení – měl jsem jen jednu mikinu, a už nic na úrovni svetru/tlusté mikiny. Lehká nepromokavá bunda byla výborná věc, ale čím lehčí, tím má omezenější tuhost a tím i životnost.

Velmi se nám osvědčila sluneční stříška na krosničku spolu s pláštěnkou. Ač krosnička je odkudsi z Nového Zélandu, pasovala na ni stříška českého výrobce, podobně jako se na ni hodila pláštěnka na batoh. Báře se v pláštěnce celkem líbilo, dovnitř za deště na ní ani moc nepršelo. Loni jsem chodil ještě s deštníkem, ten byl super proti slunci, fungoval i proti dešti, ale byl nefunkční za silnějšího větru.

Důležité bylo mít dostatek věcí pro dítě: na zimu, na teplo, proti chladu, proti slunci, když se nám vícekrát po sobě posr..., aby se dala vždy převléct do suchého. Výzvou byl odhad počtu plen, které budeme potřebovat. Prvotní odhad Janči bylo 20 kusů, později ho snížila na 18 pracích plen (a dvě jednorázové pro případ nouze, které jsme nevyužili). Stačilo to. Prali jsme je opět všude, kde se dalo. Za sluníčka stihly uschnout za den. Problém byl, když jeden den pršelo, či jen bylo zataženo. Plínky pak nestihly usychat. Skoro všechno praní bylo ve studené vodě. Nekvalitní praní dohnalo slunce, které pleny nádherně vybělilo a hygienizovalo, pokud tedy svítilo.

Výbornou částí výstroje byl menší hrudní batůžek. Krosnička měla vepředu na ramenních popruzích dvě svěrky/přezky. Mně se podařilo zakoupit „druhou“ stranu přezky, která do svěrky pasovala. Janča tyto přezky našila na menší batůžek, který jsem si vpředu zavěšoval. Nemusel jsem tudíž mít na každém rameni dva popruhy, jako jsem nosil v loni, kdy jsem měl zepředu nosítko s popruhem a na zádech batoh, tehdy jsem neustále chodil s dvěma popruhy.

Jako vždy na severu, ani letos jsme vodu skoro nikde nenosili, tak jsme každý mohli mít lehčí zavazadla. Trochu vody jsme brali pro Báru, aby se voda ohřála a Bára se mohla kdykoliv napít, a taky jsme pro ni vybírali jen vodu, která nám připadla „pitnější“.

Jako hračku měla Bára s sebou malou zalévací konvičku na nabírání vody, která se hodila i na sběr borůvek, dále chrastítka – hudební nástroj, který asi sama před odjezdem dala nepozorovaně do mého batohu. Ještě jsme jí vzali s sebou malého medvídky a dudlík, ty jí ale nezaujaly.

Co se jídla pro dítě (22 měsíců) týče, měli jsme sebou instantní kaše, javorový sirup, řepkový olej, 6 ovocných a 6 zeleninových kapsiček, křupíky, sušenky, sušené ovoce. To nebylo třeba, sbírali jsme si čerstvé. Na oběd měla Bára s námi chleba se sýrem, na večeri kuskus, pohanku se sýrem nebo s tofu; doplněno o kapsičky.

SPOJENÍ, CESTA NA SEVER A CESTOVÁNÍ PO ŠVÉDSKU

Do Švédska se dá vlakem dostat více způsoby, např. nočním vlakem z Bohumína na polské pobřeží Baltu, pak trajektem do Švédska a následně pokračovat zase vlakem. My jsme chtěli jet co nejvíce vlaky, a k tomu nočními spoji. A když byla možnost, tak jsme se chtěli se i projet „lodkou“ přes

moře. Letos jsme proto zvolili zcela novou cestu, oklikou do Vídně, odtud nočním vlakem přes Norimberk a Berlín do Rostocku, pak trajekt přes Balt a kousíček autobusem do Kodaně/ či švédského Malmö, noční vlak do Stockholmu a pak nakonec vlak do Mory, dále do hor už vlaky nejezdí. Pro cestu domů jsme využili nový noční přímý vlak Stockholm–Berlín.

Asi neexistuje jeden server, kterým by se dala naplánovat (natož nakoupit) celá cesta z ČR do Švédska, takže jsme využívali náš „Idos“, německý www.bahn.de, pro přesun po Švédsku jednak vymakaný švédský plánovač reseplanerare.resrobot.se (zná autobusy i vlaky) a nebo web švédských státních dráh www.sj.se, přes které jsme i v předstihu kupovali lístky. Při kombinaci s trajekty (třeba Gdaňsk–Nynashamn, Gdyně–Karlskron či Sassnitz–Trelleborg) je třeba ještě využít weby příslušných lodních společností.

V minulých letech jsme vyzkoušeli třeba i noční čekání v Praze, Berlíně, Hamburku, letos jsme to naplánovali tak, abychom si je odpustili, i za cenu delší cesty.

MAPY

Při plánování cesty na sever jsme opět využili skvělou online turistickou mapu Lantmäteriet celého Švédska. Při větším přiblížení se objeví grafický vzhled, který je skoro totožný s tištěnými turistickými mapami skandinávských hor minkarta.lantmateriet.se. V mobilu se velmi hodila aplikace a offline stažené mapy My map od stejné společnosti. Kvalita a míra podrobností je v podstatě stejná jako u tištěných turistických map, tyto jsou navíc zcela zdarma. Po instalaci je k dispozici hrubá mapa celého Švédska a pro podrobnou offline práci pak stačí zazoomovat na nějaký obdélník a on se celý stáhne do mobilu. Aplikace je obsahem kvalitativně několik řádů nad oblíbenou aplikací mapy.cz, která je pro tyto kraje v podstatě nepoužitelná – ukazuje velmi málo informací. Tištěnou mapu jižní části putování jsme koupili v ČR (1:100 000, nepromokavý papír), druhou na místě.

PENÍZE NETŘEBA

Letošní Švédsko byla naše první dovolená zcela bez peněz, nevydali jsme z ruky ani jednu (švédskou) korunu, nikde jsme je předem nerozměňovali. Ne že bychom neutráceli, ale vše probíhalo jen „virtuálně“, přes karty a resp. přes platební aplikaci v telefonu. Já si těsně před odjezdem pořídil novou platební kartu s lepším kurzem při platbě v cizině, poštou přijít nestihla, ale „přetáhnout“ ji do telefonu šlo hned a snadno: platil jsem tak celou dobu kartou, která mi přišla poštou až po návratu. Všech pět jízd autobusem v horách jsme měli zcela zdarma, možná letos kvůli covidu (!?).

KOMÁŘI

Před odjezdem jsme s Bárou trénovali, jaké je to mít na hlavě síťku proti komárům, aby si zvykla a nebála se. Nakonec jsme ji naštěstí nevyužili. Přesto jsme si komáry párkrát „užili“, Bára dostala občas bodanec. Janču jeden večer píchnul komár přímo do víčka, druhý den měla oko hodně opuchlé.

